

Nieuwe en interessante Microlepidoptera uit Nederland, voornamelijk in 1985 (Lepidoptera)

J. H. KUCHLEIN, C. GIELIS, K. J. HUISMAN, E. J. VAN NIEUKERKEN,
H. W. VAN DER WOLF & J. B. WOLSCHRIJN

KUCHLEIN, J. H., C. GIELIS, K. J. HUISMAN, E. J. VAN NIEUKERKEN, H. W. VAN DER WOLF & J. B. WOLSCHRIJN, 1988. NEW AND INTERESTING MICROLEPIDOPTERA FROM THE NETHERLANDS, MAINLY IN 1985 (LEPIDOPTERA). - *ENT. BER., AMST.* 48(5): 69-81

Abstract: This is the third annual compilation of Microlepidoptera collected in The Netherlands. The following six species are here recorded for the first time from The Netherlands: *Trifurcula eurema* (Tutt) (Nepticulidae), reared from *Lotus uliginosus* in the Isle of Terschelling; *Heliozela hammoniella* Sorhagen (Heliozelidae), reared from mines and collected as adults flying over *Betula* saplings; *Caloptilia populetorum* Zeller (Gracillariidae); *Teleiodes saltuum* (Zeller) (Gelechiidae), associated with *Larix*; *T. fugacella* (Zeller), from *Ulmus*; *Commophila aeneana* (Hübner) (Cochyliidae). Other records of rare species include many new records for the province of Friesland and the Frisian Wadden Islands in addition to the recent review of this province by Lempke (1986a).

Corresp.: E. J. van Nieukerken, Rijksmuseum van Natuurlijke Historie, Postbus 9517, 2300 RA Leiden

---

Inleiding

Dit is het derde verslag van in Nederland gevangen Microlepidoptera, verzorgd door leden van de sectie „Snellen”. Voor eerdere verslagen zie Gielis et al. (1985) en Huisman et al. (1986).

De lijst behandelt voornamelijk vangsten uit 1985, maar enkele onlangs bekend geworden oudere vondsten worden ook besproken. Bij schaarse soorten zijn soms alle ons bekende gegevens opgenomen.

Een belangrijke gebeurtenis in het afgelopen jaar was het gereedkomen van het monumentale overzicht van de Friese vlinders van Lempke (1986a). Hierdoor is Friesland nu de enige provincie waarvan we een up-to-date overzicht van de Lepidoptera hebben. In dit artikel wordt een hele reeks aanvullingen op dit boek gegeven, doordat met name in 1985 zeer actief op de Friese Waddeneilanden is verzameld.

De afdeling Entomologie van de Plantenziektenkundige Dienst heeft in 1984 en 1985 een groot aantal lokvalvangsten (pheromoonvallen) ter identificatie aangeboden gekregen. H. van den Heuvel, die de dieren (voornamelijk Tortricidae) determineerde, zond ons de gegevens, die in een intern rapport van de Plan-

tenziektenkundige Dienst verwerkt zijn. Het betreft dieren die door de lijm van de vallen vaak sterk beschadigd zijn en daarom in die gevallen met behulp van het genitaal gedetermineerd moesten worden. Alleen de minder gewone soorten zijn door ons overgenomen, ook vangsten uit 1984.

Een aantal vangsten uit 1985 werd behandeld door Langohr & Schreurs (1987), waaronder vijf soorten nieuw voor de fauna: *Tischeria heinemanni* (Wocke), *Epinotia subsequana* (Haworth), *Olethreutes umbrosana* (Freyer), *Atralata albofascialis* (Treitschke) en *Capperia brittaniodyctyla* (Gregson).

De volgorde van de soorten en de naamgeving volgen nog grotendeels Lempke (1976), maar het verschijnen van de Deense catalogus van Schnack (1986) heeft duidelijk gemaakt dat de naamlijst nodig aan revisie toe is. Op dit moment wordt daarom ook gewerkt aan een nieuwe naamlijst van Nederlandse Lepidoptera (Lempke & Van Nieukerken, in voorbereiding). De vindplaatsen zijn per provincie alfabetisch gerangschikt, de provincies van noord naar zuid. In sommige gevallen zijn de vindplaatsen voorzien van een nauwkeurige

plaatsbepaling door vermelding van het 1×1 km hok volgens het UTM-grid (in de vorm LD0124), dat gebruikt wordt bij het European Invertebrate Survey. Indien het aantal exemplaren niet wordt vermeld, betreft de vangst slechts één exemplaar. De verantwoordelijkheid voor de determinaties ligt in principe bij de inzenders, maar kritische soorten zijn doorgaans door ons gecontroleerd. De werkverdeling tussen de auteurs is ongeveer als vorig jaar (Huisman et al., 1986).

Wij willen hierbij de volgende personen van harte bedanken voor het beschikbaar stellen van gegevens: J. E. F. Asselbergs, L. Bot, J. H. Donner, G. J. Flint, H. van den Heuvel, M. G. M. Jansen (Schore), M. Jansen (Hoogeveen), I. A. Kaijadoe, J. C. Koster, B. J. Lempke, C. en G. C. von Lettow, W. Oord, J. Peerenboom, Mw. S. Ulenberg, R. de Vos, J. van Vuure en P. Zumkehr.

Gebruikte afkortingen

Provincies: Dr – Drenthe; Fr – Friesland; Gld – Gelderland; L – Limburg; NB – Noord-Brabant; NH – Noord-Holland; Ov – Overijssel; U – Utrecht; Z – Zeeland; ZH – Zuid-Holland.

Verzamelaars: BvA – B. van Aartsen, 't Harde; JA – J. E. F. Asselbergs, Bergen op Zoom; HD – J. H. Donner, Amsterdam; GF – G. Flint, Deventer; CG – C. Gielis, Lexmond; HH – H. van den Heuvel, Plantenziektenkundige Dienst, Wageningen (alleen det.); KH – K. J. Huisman, Melissant; JJ – J. Jager, Vlieland; MJ – M. G. M. Jansen, Schore; IAK – I. A. Kaijadoe, Oegstgeest; JCK – J. C. Koster, Callantsoog; JHK – J. H. Kuchlein, Wageningen; AJM – pater A. J. Munsters, Stein; EvN – E. J. van Nieukerken & S. Richter, Leiden; WO – W. Oord, Deventer; RV – R. de Vos, Zaandam; JV – J. van Vuure, Kortgene; LW – L. Willemse, Renkum; HW – H. W. van der Wolf, Nuenen; JW – J. B. Wolschrijn, Twello; PZ – P. Zumkehr, J. Peerenboom & L. Bot, Leeuwarden.

Collecties: RMNH – Rijksmuseum van Natuurlijke Historie, Leiden; ZMA – Instituut

voor Taxonomische Zoölogie (Zoölogisch Museum), Amsterdam.

NEPTICULIDAE

Stigmella lapponica (Wocke, 1862) – Fr: Ameland, Buren, Klein Vaarwater, 24.xi.1985, oude mijnen, HD. Nieuw voor Friesland.

Stigmella confusella (Wood & Walsingham, 1984) – Fr: Ameland, Kooiplaats, 24.xi.1985, oude mijnen, HD; Terschelling, Hoorn: Koegelwieck, FV5519, 5.x.1985, mijnen, EvN; Vlieland: Oost-Vlieland, 7.x.1984, lege mijnen, JHK. Nieuw voor Friesland.

Stigmella betulicola (Stainton, 1956) – Fr: Terschelling, Hoorn: De Koegelwieck, FV5519, 5.x.1985, rupsen, 1 ♀ e.l., 27.v.1986, EvN; Terschelling, 2 km NO Oosterend: Boschplaat, FV 6021, 6.x.1985, rupsen, 5 ♂, 5 ♀ e.l., 4-13.v.1986, EvN. Nieuw voor Friesland.

Stigmella luteella (Stainton, 1857) – Fr: Ameland, Kooiplaats, 24.xi.1985, mijnen, HD; Terschelling, Hoorn: IJsbahn, FV5519, 5.x.1985, rupsen, EvN. Nieuw voor Friesland.

Stigmella zelleriella (Snellen, 1875) – Nieuwe vindplaatsen: Fr: Ameland, Buren (HD); Terschelling, diverse plaatsen (UTM FV5519, FV5218, FV4516) mijnen in x.1985, vlinders v.1986 (EvN); NH: Callantsoog, Zwanewater (JCK). Deze uitsluitend op kruipwilg (*Salix repens* L.) minerende soort blijkt vrijwel overal in de duinstreek voor te komen. Ze werd nog niet door Lempke (1986a) uit Friesland vermeld, maar was al eerder door ons van Schiermonnikoog opgegeven (Gielis et al., 1985). Zie verder Van Nieukerken (1983).

Stigmella poterii (Stainton, 1857) (= *comari* Wocke) – Fr: Ameland, Buren, Klein Vaarwater, 24.xi.1985, mijnen, HD; Terschelling, Hoorn: Koegelwieck, FV5519, 5.x.1985, 7 rupsen, 1 ♂, 1 ♀ e.l., 3.v.1986, EvN; Terschelling, 2 km NO Oosterend: Boschplaat, FV6021, 6.x.1985, 1 rups (kweek mislukt), EvN; Ter-

schelling, Midsland-Noord: Landerumerheide, FV5218, 7.x.1985, 12 rupsen, 2 ♂, 1 ♀ e.l., 22-23.iii.1985, EvN; West Terschelling, Kroonpolders, FV4516, 8.x.1985, rupsen (niet verzameld), EvN; NH: Callantsoog, Zwanenwater, 15.ix.1985, 3 rupsen (kweek mislukt), JCK. Deze mineerder van kruidachtige Rosaceae werd hier voornamelijk gevonden in vochtige duinheiden, waar ze mineert op tormentil (*Potentilla erecta* (L.) Räuschel). Mijnen van deze soort waren al eerder op Vlieland gevonden, verder slechts van vier andere vindplaatsen bekend (Gielis et al., 1985).

Stigmella svenssoni (Johansson, 1971) – NH: Callantsoog, Zwanenwater, 28.vi.1984, 1 ♂; 10.vi.1985, 1 ♀, JCK. Tot nu toe kenden we slechts één exemplaar van deze zeldzame eikemineerder uit ons land, nl. een wijfje uit Hulshorst (Van Nieukerken, 1982a). Ook in andere Westeuropese landen is dit de zeldzaamste eikemineerder.

Stigmella atricapitella (Haworth, 1828) – Gld: Wageningen-Hoog, 1 ♂, 19.viii.1985, JHK; NB: Eindhoven, 1 ♂, 10.v.1974, HW (ZMA); L: Eperheide, 1 ♀, 30.v.1944, L. Vári (ZMA); Valkenburg, 1 ♀, 7.vi.1931, G. A. Bentinck (RMNH). Door de revisie van de Europese *Stigmella* soorten op eik (Johansson, 1971) is duidelijk geworden dat er veel meer soorten zijn dan er vroeger onderscheiden werden en dat de tot dan toe gebruikte kenmerken geen waarde hebben. De opgaven van de in Nederland als algemeen beschouwde *S. atricapitella* bleken na revisie van het collectiemateriaal vrijwel alle te berusten op verkeerd gedetermineerde *S. ruficapitella* (Haworth) of *S. samiatella* (Zeller). Het aantreffen van één exemplaar *atricapitella* in 1985 was aanleiding alle bekende correct gedetermineerde exemplaren op te nemen, hetgeen er slechts vier blijken te zijn (EvN).

Trifurcula (Levarchama) eurema (Tutt, 1899) (fig. 1) – Nieuw voor de fauna. Fr: Terschelling, Hoorn: Douwesplak, FV5620, 5.x.1985, 41 rupsen en poppen in moerasrolklaver (*Lotus uliginosus* L.), 4 ♂, 3 ♀ e.l., 1.vi.-1.vii.1986,

EvN; Terschelling, 2 km NO Oosterend: Boschplaat, FV6021, 6.x.1985, 41 rupsen en poppen in *Lotus uliginosus*, 2 ♂, 2 ♀ e.l., 17-26.iv.1986 (binnenshuis), EvN; West-Terschelling: Kroonpolders, FV4516, 8.x.1985, 18 rupsen en poppen, 1 ♂, 2 ♀ e.l., 13-26.v.1986, EvN. *T. eurema* is de tweede Nederlandse soort van het subgenus *Levarchama*. De andere, *T. cryptella* (Stainton) leeft eveneens als bladmineerder op *Lotus*, maar in het algemeen is *eurema* te onderscheiden, doordat ze in de mijn verpopt, terwijl *cryptella* dit vrijwel nooit doet. Overigens schijnen de Britse populaties van *eurema* zich meestal niet in de mijn te verpoppen (Emmet, 1976). De adulten van beide soorten laten zich makkelijk onderscheiden: *T. eurema* heeft een duidelijk licht dwarsbandje of een costale en dorsale vlek, terwijl *T. cryptella* slechts een licht vlekje op de tornus heeft. *T. eurema* lijkt op Terschelling een gewone soort te zijn van vochtige duinvalleien, waar ze leeft op grote planten van de moerasrolklaver die groeien in kruiwilgstruweel. *T. cryptella* is daarentegen slechts uit Zuid-Limburg bekend, van kalkgraslanden (Van Nieukerken, 1982a). Ondanks intensief zoeken werden tot nu toe nergens anders in ons land de mijnen van deze soorten gevonden. In Denemarken werd *eurema* onder vrijwel gelijke condities als op Terschelling gevonden (Karsholt, mond. meded.). Beide soorten leven in Midden en Zuid Europa ook op andere voedselplanten, zoals *Dorycnium* spp. (*eurema*) en *Coronilla* spp. (*cryptella*) (Van Nieukerken, 1986).

Trifurcula squamatella Stainton, 1849 (= *T. maxima* Klimesch, 1953) – NB: Bergen op Zoom, 2 ♂, 11.viii en 3.ix.1982, JA; Best, Industrieterrein, FT6708, 31 ♂, 1 ♀, vliegend boven brem (*Cytisus scoparius* (L.) Link), 13 en 27-31.viii, 11-12.ix.1985, CG, EvN, HW. De vorig jaar ontdekte *squamatella* (vermeld onder de naam *maxima*, Huisman et al., 1986), bleek in 1985 algemeen in Best voor te komen, tezamen met de gewone *T. immundella* (Zeller). Ze vliegt met name op warme avonden gedurende ongeveer één uur voor zonsondergang. Het wijfje is kennelijk weinig actief; slechts één exemplaar werd gevangen. On-

Fig. 1. *Trifurcula eurema* (Tutt), nieuw voor de Nederlandse fauna. ♂, Terschelling, Boschplaat, 6.x.1985, gekweekt uit mijnen op *Lotus uliginosus* op 26.iv.1986.

danks regelmatige bezoeken kon de larve nog niet ontdekt worden. Meer gegevens over de soort en de naamsverandering geeft Van Nieukerken (1987).

Ectoedemia intimella (Zeller, 1848) – Fr: Terschelling, 2 km NO Oosterend: Boschplaat, FV6021, 6.x.1985, 4 rupsen op *Salix cinerea* L., 1 ♀ e.l., 23.v.1986, EvN; NH: Callantsoog, Zwanenwater, 3.xi.1985, rupsen op *Salix cinerea*, 1 ♀ e.l., 27.v.1986, JCK; ZH: Hoogmade, Wijde Aa, zuidoever, FT0981, 29.ix.1985, 7 rupsen op *Salix cinerea*, 1 ♂, e.l., 23.v.1986, EvN. Nieuw voor Friesland. Zoals verwacht ontstaat langzamerhand het beeld dat *E. intimella* in ons land overal bij wilgen als *S. cinerea* te vinden is; zie ook Gielis et al (1985).

Ectoedemia occultella (Linnaeus, 1767) – Fr: Ameland, Kooiplaats, 24.xi.1985, mijnen, HD; Terschelling, Hoorn: Koegelwieck, FV5519, 5.x.1985, rupsen, 2 ♂, 1 ♀ e.l., 27-28.v.1986, EvN; Terschelling, 2 km NO Oosterend: Boschplaat, FV6021, 6.x.1985, rupsen, 2 ♀ e.l., 28-29.v.1986, EvN; Vlieland, Lange Paal, 13.xi.1983, mijnen, JHK. Nieuw voor Friesland.

HELIOZELIDAE

Heliozela hammoniella Sorhagen, 1885 (= *betulae* (Stainton)) – Nieuw voor de fauna. Ov:

Losser, Oldenzaalse Veen, 7.x.1986, 2 mijnen, JCK; NH: Callantsoog, Zwanenwater, 28.vi.1985, 4 exx.geklopt, 3.vii, 1 ex. geklopt, 17-28.vii, mijnen, JCK. De mijnen en de adulten werden gevonden op zaailingen van berk (*Betula spec.*), de enige voedselplant van deze soort. *H. hammoniella* is nauwelijks te onderscheiden van de op els (*Alnus glutinosa* L.) levende *H. resplendella* (Stainton), in feite is alleen de voedselplant doorslaggevend. Het is daarom nog onduidelijk of er inderdaad sprake is van twee monophage soorten of slechts één oligophage. Kleine verschillen in de biologie zouden echter op twee soorten kunnen wijzen, in navolging van Karsholt & Nielsen (in Schnack, 1985) beschouwen wij daarom vooralsnog *hammoniella* als een goede soort.

ADELIDAE

Zumkehr (1987) geeft een overzicht van de op Terschelling gevonden Adelidae, inclusief vondsten in 1985. Deze worden hier niet herhaald.

Nemophora ochsenheimerella (Hübner, 1813) – NB: Bergen op Zoom, 11.vi.1984, 1 ♀, JA. Deze pas sedert 1927 uit Nederland bekende adelide wordt langzamerhand meer gevangen, vooral in naaldbos. Ze lijkt enigszins op de gewone *N. degeerella* (Linnaeus), maar is kleiner en opvallender getekend. Ze is eerder gemeld van Terschelling, Beesterzwaag, de Veluwe en het Gooi (Lempke, 1986a) en bovendien van Ubbergen, Sevenum en het Elzetterbos. Zie ook Zumkehr (1987).

Cauchas fibulella (Denis & Schiffermüller, 1775) – Dr: Gieten, Boswachterij, 5.vi.1985, talrijk, WO; Lochem, Het Groote Veld, LC1979, 25.vi.1985, 1 ex., EvN; Voorst, Beekzicht, 21.v.1985, 5 exx., WO. Van de 15 gepubliceerde vindplaatsen liggen er 11 in Zuid-Limburg. De vlinders werden overdag vliegend waargenomen boven gewone ereprijs (*Veronica chamaedrys* L.), de voedselplant van de rups.

PSYCHIDAE

Lypusa maurella (Denis & Schiffermüller, 1775) – Gld: Assel, 8.vi.1984, 2 exx., JW. Van deze zakdragende soort, die vroeger meestal tot de Tineidae werd gerekend, zijn maar weinig vindplaatsen uit Nederland bekend: Arnhem, Warnsborn (Kuchlein, in litt.), Laag Soeren (Snellen, 1903), Amerongen (Bentinck, 1938), Baarn, Drakestein (Doets, 1940), Lage Vuurse en Oud-Leusden (Doets, 1947). Ook eerder door Wolschrijn te Assel gevonden.

TINEIDAE

Infurcitinea ignicomella (Heydenreich, 1851) – Ov: Haarle, 30.vii.1984, WO; Gld: 't Harde, 3, 22, 30.vii.1984, 8.vii.1985, BA; Heerde, 1976-1986 (15.vi.-18.vii), 20 exx., JW; Otterloo, 1974-1986 (6-27.vi, 10.viii), 32 exx., JW; NH: Vogelenzang, 30.vii.1984, BA. Een zeldzame soort, voor het eerst in 1942 gevonden te Soesterduinen (Doets, 1946) en later alleen nog opgegeven van de Dwingeloosche Heide, het Elzetterbos en Soerendonk (Langohr, 1979; 1982). De vlinders kunnen uit jeneverbessen geklopt worden; over de rups is niets met zekerheid bekend. Langohr (1979) kweekte bij toeval een exemplaar uit sparrenhumus.

Nemapogon clematella (Fabricius, 1781) (= *arcella* (Fabricius, 1777)) – Fr: Terschelling, Nieuw Formerum, 28.vii, 13.viii.1985, telkens 2 exx. onder elzensingel, PZ; Gld: Geldermalsen, 12.viii.1984, 5 exx. in lokstofval, HH. Zie voor de verspreiding van deze weinig algemene soort Huisman et al. (1986). Het betreft hier de eerste vondst voor de Waddeneilanden. Vermeldenswaard is dat het exemplaar te Geldermalsen gevangen is in een val met het feromoon van *Synanthedon myopaeformis* (Borkhausen).

Monopis weaverella (Scott, 1858) – Gld: Twello, 30.v., 5.vi, 22.viii.1985, JW; NH: Oostzaan, 26.v.1985, RV; Zaandam NO, 17.vii.1985, RV; ZH: Oostvoorne, 17.v.1985, KH. Deze soort werd voor het eerst gemeld door Langohr (1979) uit Schinveld en later van

Heythuizen (L.) en de Wrakelberg (Langohr, 1984), alsmede uit Ried (Fr.) (Lempke, 1986a). Langohr en Schreurs (1987) melden *weaverella* nog van Amerongen, Hilversum, Valkenburg (L.), Nederweert, Swalmen en het Savelsbos. Zie ook Kuchlein & Munsters (in druk).

BUCCULATRICIDAE

Bucculatrix cristatella (Zeller, 1839) – Gld: Twello, 24.vii.1985, 3 exx., JW; NB: Best, industrieterrein, FT6708, 13.viii.1985, 2 exx., EvN. Deze in 1980 (Van der Wolf, 1984) voor het eerst eveneens in Best gevangen soort is verder slechts van 2 vindplaatsen in Limburg bekend (Langohr, 1984). De rups leeft op duizendblad (*Achillea millefolium* L.).

GRACILLARIIDAE

Caloptilia populetorum Zeller, 1839 – Nieuw voor de fauna. Gld: Twello, 18 en 30.v.1985, JW. Deze op berk (*Betula* spp.) levende soort wordt tevens door Kuchlein & Munsters (in druk) van Stein vermeld.

Phyllonorycter cavella (Zeller, 1846) – Ov: Losser, arboretum, 23.v.1985, 1 ex., JCK. Een zeldzame *Phyllonorycter* soort van berk (*Betula* spp.), die slechts bekend was van Velp (Gld), Maasbergen en Cuyk, en onlangs door Langohr & Schreurs (1987) werd opgegeven van Vlodrop-Station, de Brunsummerheide en De Groote Peel.

Phyllonorycter quinqueguttella (Stainton, 1851) – Fr: Ameland, Nes, 24.xi.1985, mijnen, HD; Terschelling, mijnen op volgende plaatsen: Hoorn, Koegelwieck; NO Oosterend: Boschplaat; Midsland-Noord: Landerumerheide; West-Terschelling, Kroonpolders, 5-8.x.1985, 3 exx. e.l., ii-iii.1986 van Landerumerheide, EvN; Vlieland, Posthuis, 7.x.1984, mijnen (3 exx. e.l.); 5.x.1985, mijnen; Oost-Vlieland, 7.x.1984, mijnen (4 exx. e.l.), JHK. Nieuw voor Friesland. Het is merkwaardig dat deze op kruipwilg (*Salix repens* L.) minerende soort niet eerder uit deze provincie gemeld is. Ze is met name gewoon in de duinstreek.

YPONOMEUTIDAE

Argyresthia aurulentella Stainton, 1849 – Ov: Hardenberg: Diffelen, 1.viii.1985, 3 exx.; Lemelerberg N, 2.viii.1985, 2 exx.; Ommen: Stegeren, 2 en 7.viii.1985, 4 exx., alles GF; Gld: Loenermark, 26.viii en 7.ix.1985, 6 exx., WO. Deze door De Graaf & Snellen (1875) bij De Bilt ontdekte soort is van slechts weinig plaatsen bekend. De rups leeft op jeneverbes (*Juniperus communis* L.). Langohr & Schreurs (1987) melden recente vangsten bij Dwingeloo.

Argyresthia glaucinella Zeller, 1839 – Gld: Apeldoorn, 21.vii.1984, 3 exx., JW. De rups van deze soort leeft in de schors van eik (*Quercus* spp.) en tamme kastanje (*Castanea sativa* Miller). De vlinders werden voor het eerst door Medenbach de Rooy Jr. in 1866 te Velp gevonden (De Graaf & Snellen, 1868) en later nog van Amerongen, het Haagsche Bosch en Bemelen gemeld. *A. glaucinella* is alleen al door de geringe grootte van de verwante soorten *spinosella* Stainton (= *mendica* Haworth) en *conjugella* Zeller te onderscheiden. Volgens Friese (1969) is *glaucinella* in geheel Europa een lokale soort.

Argyresthia trifasciata (Staudinger, 1871) – NH: Oostzaan, 25 en 26.v.1985, 6 exx., RV. Deze door Huisman et al. (1986) voor het eerst uit Nederland gemelde soort, heeft zich blijkbaar blijvend in tuinen bij ons gevestigd, zoals ook bij de Plantenziektenkundige Dienst is gebleken (Ulenberg & Van Frankenhuyzen, mond. meded.).

Atemelia torquatella (Zeller, 1846) – Gld: Apeldoorn, 1.v.1984, JW. Een zeldzamere soort waarvan de rupsen leven op berk (*Betula* sp.) en iep (*Ulmus* sp.). Gemeld uit Ter Apel, Apeldoorn, Velp, Oldeberkoop, Rijen en Woensdrecht, Amsterdam en Schinveldse bossen.

Ypsolopha lucella (Fabricius, 1775) – Fr: Terschelling, Nieuw Formerum, 17.viii.1985, PZ; NH: Callantsoog, Zwanenwater, 1.viii.1985,

geklopt uit eik, JCK. Een zeldzame soort van eik (*Quercus* sp.), die nog niet eerder van de Waddeneilanden vermeld werd.

COLEOPHORIDAE

Coleophora gryphipennella (Hübner, 1796) – Z: Kamperland, 30.vi.1985, 1 ♂, JV; Vrouwenpolder, 15.vii.1984, 1 ♀, JV. Dit is de eerste vermelding uit Zeeland van deze op rozen (*Rosa* spp.) minerende soort.

Coleophora solitariella Zeller, 1849 – Dr: Losser, 9 en 27.vi.1985, 1 ♂, 1 ♀ e.p., JCK. Zakken op grootbloemige muur (*Stellaria holostea* L.). Deze nog maar weinig in ons land gevonden soort werd al door Sepp beschreven en afgebeeld. Snellen (1882) heeft dit abusievelijk niet geciteerd.

Coleophora lassella Staudinger, 1859 – ZH: Lexmond, 5.vi.1985, 1 ♂ op licht, CG. De tweede vindplaats van deze eerder alleen in Best gevonden soort (Gielis et al., 1985). De biologie van deze soort is nog steeds onbekend.

OECOPHORIDAE

Metalampra cinnamomea (Zeller, 1839) – Fr: Terschelling, Boschplaat: Jan Thijsseduin, 29.vii.1984, 1 ex. en 3.viii.1984, 10 exx., L. Bot; Terschelling, Nieuw Formerum, 17.vii, 5.viii en 6.viii.1984, PZ; Ov: Lemelerberg, 23.vii.1985, WO. Deze soort was nog niet uit Friesland (Lempke, 1986a) en Overijssel gemeld (zie ook Gielis et al., 1985). De rupsen leven onder de bast van rottende bomen.

Borkhausenia fuscescens (Haworth, 1828) – Fr: Terschelling, 18.vii-17.viii.1985, talrijk in Midsland, Nieuw Formerum, Boschplaat, binnehuis of in schuren, PZ. Deze gewone soort was nog niet van de Waddeneilanden gemeld (Lempke, 1986a). De rupsen leven in dierlijke afvalstoffen, vooral mussenesten. Het grote aantal exemplaren uit Midsland werd gevangen in een schuur met overjarige, met stro vermengde, geitemest.

Fig. 2. *Teleiodes saltuum* (Zeller), nieuw voor de Nederlandse fauna. ♂, Heerde, 18.vi.1979, preparaat HW 3373.

Depressaria emeritella Stainton, 1849 – L: Stein, 18.iv.1985, AJM. Dit is het zesde Nederlandse exemplaar van deze soort, die al eerder in Stein werd gevangen (Gielis et al., 1985), zie verder Kuchlein & Munsters (in druk). De rups leeft op boerenwormkruid (*Tanacetum vulgare* L.).

GELECHIIDAE

Monochroa hornigi (Staudinger, 1883) – Gld: Heerde, 3.viii.1981, 1 ♀, JW; NH: Zaandam, 6.vii.1983, 1 ♀, RV; NB: Best, 27.vii.1980, 1 ♀,

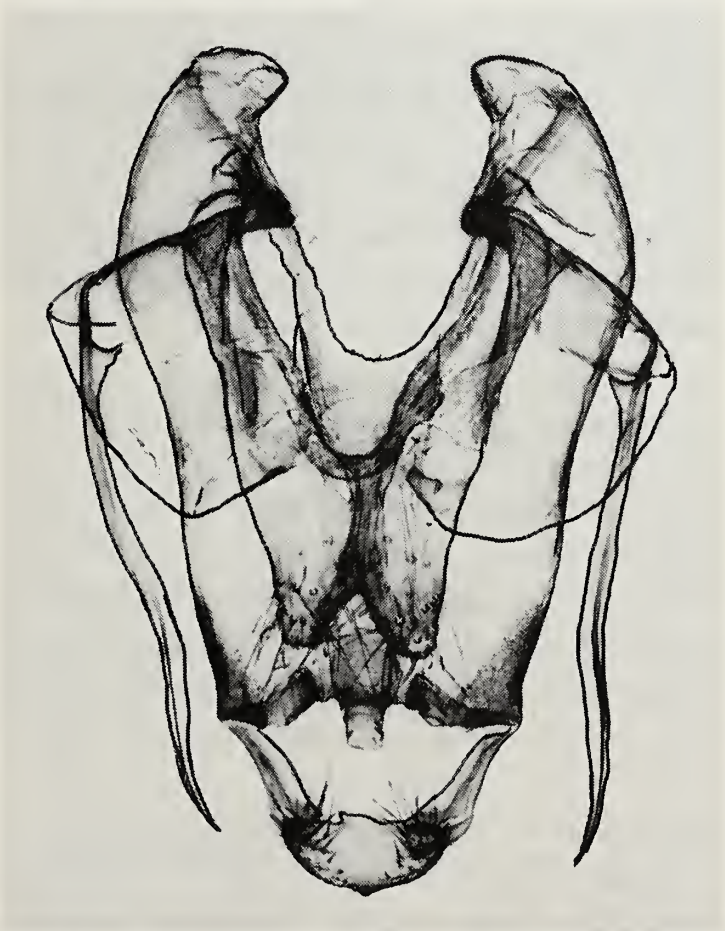

Fig. 3. *Teleiodes saltuum* (Zeller), ♂ genitalia, Heerde, 18.vi.1979, prep. HW 3373.

op licht, HW. Deze schaarse soort, waarvan de rups vermoedelijk op *Polygonum* soorten leeft, is slechts van Zeist vermeld (Bentinck, 1954).

Aristotelia brizella (Treitschke, 1833) – Fr: Ameland, het Oerd, x.1985 rupsen op lamsoor (*Limonium vulgare* Miller), 2 ♀ e.l., ii.1986, HD. Nieuw voor Friesland. Eerder alleen gemeld uit Valkenburg (L.), omgeving Bergen op Zoom en Texel (Gielis et al., 1985).

Teleiodes wague (Nowicki, 1860) – Gld: Twello, 24.v.1985, 1 ♂, JW. Een nieuwe vindplaats van deze door Huisman et al. (1986) voor het eerst vermelde soort. Zie erratum aan eind van dit artikel.

Teleiodes saltuum (Zeller, 1878) (fig. 2-4) – Nieuw voor de fauna. Gld: Apeldoorn, 1.vii.1983, 3 ♂; 1.vii.1984, 1 ♂, JW; Heerde, 11.vi.1976, 1 ♀; 29.vi.1980, 1 ♀, JW; Wageningen-Hoog, 7.vii.1983, 1 ♂, JHK; L: Stein, 1.vi.1981, 1 ♂; 26.vi.1983, 1 ♂, AJM. Deze soort, die aan *Larix* spp. gebonden is, lijkt uiterlijk veel op *Teleiodes proximella* (Hübner,

Fig. 4. *Teleiodes saltuum* (Zeller), ♀ genitalia, Twello, 3.vii.1986, prep. HW 3313.

Fig. 5. *Teleiodes fugacella* (Zeller), nieuw voor de Nederlandse fauna. ♀, Eindhoven, 16.vi.1980, gevonden op iepstam.

1796), maar de ♂ genitalia verschillen duidelijk. Deze zijn, niet erg duidelijk, afgebeeld door Piskunov (1981). Nauwkeurig onderzoek van „*T. proximella*” materiaal in collecties zal waarschijnlijk nog meer vindplaatsen opleveren. Waarschijnlijk behoort ook *T. saltuum* tot de groep soorten, die zich in noordwest Europa geleidelijk uitbreiden in aangeplant coniferen-bos. Zo is de soort in de afgelopen decennia voor het eerst gemeld uit België, Oldenburg, Hamburg en Denemarken, maar nog niet uit Groot-Brittannië.

Teleiodes fugacella (Zeller, 1939) (fig. 5, 6) – Nieuw voor de fauna. NB: Eindhoven, op stam van iep (*Ulmus* sp.), 16.vi.1983, 1 ♀, HW (gen. prep. 4144 OK). De determinatie van dit exemplaar werd verricht door O. Karsholt (Kopenhagen). *T. fugacella* lijkt op *T. fugitivella* (Zeller, 1839), maar is o.a. te onderscheiden door de bredere voorvleugels. Helaas zijn noch deze soort noch *T. saltuum* vermeld in het artikel over *Teleiodes* van Sokoloff (1985). De ♂ genitalia worden eveneens weergegeven door Piskunov (1981). Het signum wordt hier afgebeeld (fig. 6). Karsholt (in litt.) meldde dat *T. fugacella* lokaal in heel Europa voorkomt, maar dat het aantal exemplaren in collecties gering is.

Bryotropha domestica (Haworth, 1828) – Gld: Twello, 1.vii-20.viii.1985, 14 exx., JW. Een tot dusver zeer schaarse soort, die voor het eerst in

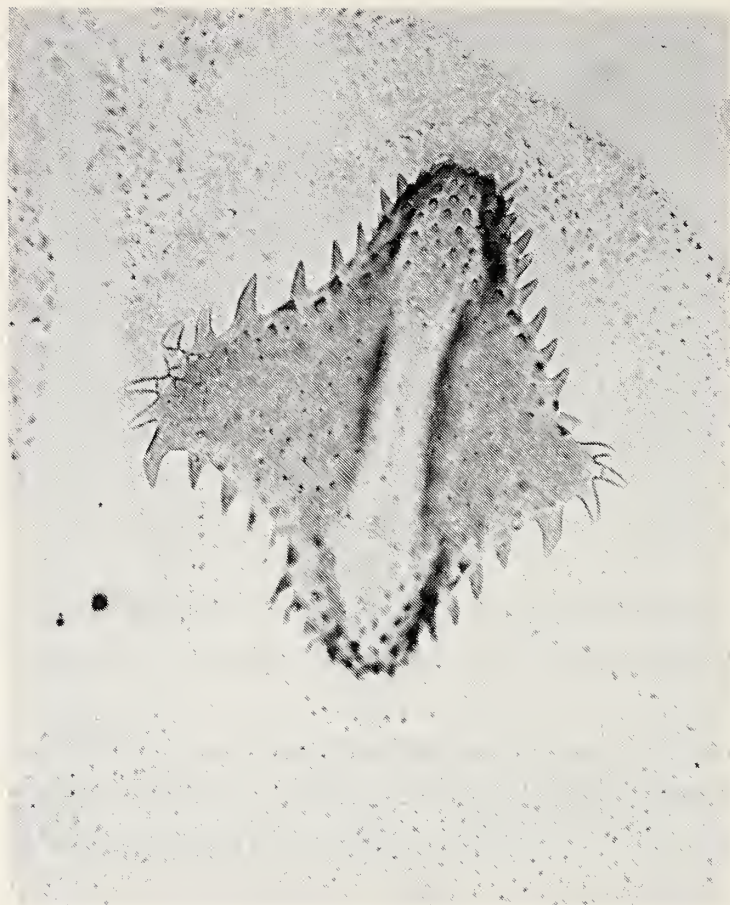

Fig. 6. *Teleiodes fugacella* (Zeller), ♀ genitalia: signum, prep. OK 4144.

ons land in 1950 te Valkenburg is gevangen (Doets, 1952).

Anarsia lineatella Zeller, 1839 – Gld: Heerde, 9.vi.1981, 1 ♀; Twello, 15.vii, 1 ♂; 9.viii.1985, 1 ♀, JW. Deze soort werd in 1948 als plaag op perziken in het Westland ontdekt (Flipse, 1948) en in datzelfde jaar gevonden in boomkwekerijen in Limburg zonder dat daar schade van betekenis werd veroorzaakt. Daarna regelmatig in ons land aangetroffen.

MOMPHIDAE

Mompha lacteella (Stephens, 1834) – ZH: Oostvoorne, 11.viii.1985, 1 ♀, KH. Eerder alleen bekend van twee wijfjes van Melissant op Goeree (Gielis et al., 1985). *M. lacteella* vloog hier in vochtig duinterrein. De rups mineert op harig wilgeroosje (*Epilobium hirsutum* L.).

Cosmopterix zieglerella (Hübner, 1810) – Gld: t Harde, 14.vi.1981, BvA; ZH: Ouddorp, 5.vii.1985, 8 exx., J. K. Huisman had deze soort sinds 1969 niet meer op Goeree-Over-

flakkee aangetroffen; nu werden er echter enkele in een struweel van braam en de voedselplant hop (*Humulus lupulus* L.) aangetroffen. Zie ook Huisman et al. (1986).

Cosmopterix scribaiella Zeller, 1850 – Gld: Groesbeek, De Bruuk, 15.vii.1985, 2 exx., LW. Deze zeldzame soort, bekend van Breda en Plasmolen, werd hier met behulp van sexlokstoffen gevangen. De rups mineert in riet.

Pancalia latreillella Curtis, 1830 – Gld: Terziet, 30.v.1985, BvA. (det KH). Deze uiterst zeldzame soort komt voor op heideterreinen, waar de voedselplanten hondsviooltje (*Viola canina* L.) en ruig viooltje (*Viola hirta* L.) voorkomen. Op gezag van Snellen (1882) werden *Pancalia latreillella* en *P. leuwenhoekella* (L.) als één soort beschouwd. Doets & Vári (1943) splitsten de soorten weer en merkten op, dat alle duindieren tot *leuwenhoekella* behoorden en die uit het binnenland tot *latreillella*. Zij noemden daarbij Wolfheze als enige vindplaats.

Heinemannia festivella (Denis & Schiffermüller, 1775) – ZH: Oostvoorne, 5.vii.1985, 1 ex. op licht, KH. Een zeldzame soort, bekend van Breda, Doetinchem en Wamel. De rups wordt uitsluitend van guldenroede (*Solidago virgaurea* L.) opgegeven; het voorkomen op Voorne van deze plant is echter onwaarschijnlijk, zodat er wellicht nog een andere voedselplant is, of een in tuinen groeiende *Solidago* soort.

Spuleria flavicaput (Haworth, 1828) – ZH: Oude Tonge, 28.v., 2 ♂, 3 ♀, 31.v., 1 ♀, 4.vi.1985, 2 ♀, KH. De dieren werden uit de voedselplant meidoorn (*Crataegus* sp.) geklopt. Huisman vond de soort eerder te Melissant (1962) en Herkingen (1981). De soort is verder opgegeven van Apeldoorn, Oosterbeek, Haarlem (duinen), Oostvoorne, Breda en Cuyk.

SCYTHRIDIDAE

Scythris inspersella (Hübner, 1817) – Gld: Imbosch, 27.vii.1985, 1 ♀, JW. Eerder vermeld van Ommen, Hilversum en Hollandse Rading.

De rups leeft op wilgeroosje (*Chamerion angustifolium* (L.) Holub).

Scythris picaepennis (Haworth, 1828) – NH: Callantsoog, Zwanenwater, 25.vii.1985, 1 ex., JCK. Het exemplaar werd gesleept van een droge duinhelling, waar ook de voedselplant rolklaver (*Lotus corniculatus* L.) groeit. Eerder opgegeven van Doorn, Overveen, Den Haag en Meerssen.

Scythris ericivorella (Ragonot, 1880) – NB: Nijnsel, 6.vii.1985, tientallen gesleept uit *Erica tetralix* L., HW. Zie Huisman et al. (1986).

TORTRICIDAE

Cacoecimorpha pronubana (Hübner, 1825) – Ov: Deventer, ix-x.1985, e.l., 15 exx., JF. De vlinders werden binnenshuis gekweekt uit een onbekende varen. Een adventieve soort, die voor het eerst in 1972 uit Nederland gemeld is (Van Rossem et al., 1974) en nadien herhaaldelijk in ons land is aangetroffen (Ulenberg, pers. meded.). Dit is een Zuideuropese soort, die daar polyphaag en schadelijk is. Van Rossem et al. (1974) vond de rupsen op uit Italië geïmporteerde anjers. In de literatuur worden vele andere struiken en kruidachtige planten waarop *pronubana* leeft gemeld, maar een varen wordt nergens expliciet vermeld, noch bij Bradley et al. (1973), noch door Hannemann (1961) of Kuznetsov (1978).

Acleris ferrugana (Denis & Schiffermüller, 1775) – Fr: Terschelling, Studentenplak, 2 exx., 3.iv.1985, PZ. Van de door Lempke (1986a) van Terschelling vermelde exemplaren was de herkomst onzeker, zodat hiermee het voorkomen op dit eiland bevestigd is.

Dichrorampha flavidorsana Knaggs, 1867 – Fr: Terschelling, Nieuw Formerum, 1.viii.1985, J. Peerenboom. De eerste melding van de Waddeneilanden. Lempke (1986a) meldde slechts één Friese vangst van deze soort, die meer verbreid lijkt dan de lijst vindplaatsen van Bentinck & Diakonoff (1968) doet vermoeden.

Fig. 7. *Commophila aeneana* (Hübner), nieuw voor de Nederlandse fauna. ♂, Ovezande, Lindendijk, 26.v.1985.

ven, 15.vii.1985, 1 ♀, opgejaagd op dijkhelling Grevelingen, HW; NB: Best, 28.viii.1985, 1 ♀, HW; Krabbendijke, dijk langs schor Stroodorpolder, 16.vii.1983, 2 exx. geslept, MJ. Ieder jaar in Best. Lempke (1984) wijst overtuigend op de achteruitgang van deze soort in ons land. Na 1950 kende hij slechts één vangst (Gulpen, 1971). Daar kan aan toegevoegd worden: Stein, 23.vii.1959, AJM. Mogelijk gaat de soort nu weer vooruit.

Olethreutes mygindiana (Denis & Schiffermüller, 1775) (= *Stictea mygindiana*) – Ov: Nijverdal, Noetselerberg, 22.vi.1985, WO; Gld: Epe, 2.vi.1981, 1 ♂, 28.v.1985, 2 ♂, IAK. Een zeldzame soort van bosbes (*Vaccinium* spp.) en andere Ericaceae. Eerder gemeld uit Assel (Bentinck & Diakonoff, 1968) en bovendien gevonden te Heerde (JW), Hoog-Soeren (JW), Dassenberg (bij Hoog-Soeren, J. A. W. Lucas) en in de Loenermark (JHK).

COCHYLIDAE

Zie ook Huisman (1987).

Phalonidia affinitana (Douglas, 1846) – Terschelling, Boschplaat, 1.viii.1985, 30 exx., PZ. Een nadere bevestiging van het vermoeden dat deze soort overal op de Waddeneilanden te vinden zal zijn (Jansen, 1986).

Commophila aeneana (Hübner, 1800) (fig. 7) – Nieuw voor de fauna. Z: Ovezande, Lindendijk, 23.v. 5 exx., 3.vi.1985, 1 ex., MJ. De

Lindendijk is één van de dijken in de zak van Zuid-Beveland met een al lang bestaande rijke kruidenvegetatie. De rups leeft volgens Razowski (1970) in de wortelstok en het onderste deel van de stengel van de kruiskruidsoorten *Senecio jacobaea* L., *S. paludosus* L. en bitterkruid (*Picris hieracioides* L.). Op de Lindendijk is het aldaar veel voorkomende smalbladig kruiskruid (*Senecio erucifolius* L.) de meest voor de hand liggende voedselplant. *C. aeneana* komt in alle ons omringende landen voor, schaars en lokaal in zuidelijk Engeland (Bradley et al., 1973). In Noordwest Duitsland slechts van één vindplaats in Westfalen bekend (Grabe, 1955). Komt verder in de Bondsrepubliek zuidwaarts vanaf Pfaltz en Wiesbaden voor. Niet bekend uit Denemarken. Volgens Razowski (1970) is *aeneana* een bewoner van vochtige biotopen.

Aethes dilucidana (Stephens, 1852) – ZH: Oegstgeest, 18.viii.1985, 1 ♀, IAK. Deze *Aethes* soort van Pastinaak (*Pastinaca sativa* L.) was al van enkele exemplaren, voornamelijk hier en daar langs de kust, bekend (Gielis et al., 1985).

Aethes rutilana (Hübner, 1817) – Ov: Lemelerberg, 2e helft vii-viii.1985, talrijk, GF, WO; Beerzerveld, zelfde tijd, minder talrijk, GF. Deze aan jeneverbes (*Juniperus communis* L.) gebonden soort is lokaal. Als vindplaatsen worden genoemd: Heerde, Lochem, Winterswijk, Zelhem. Breda, Soerendonk en provincie Limburg.

Cochylis atricapitana (Stephens, 1852) – Fr: Terschelling, Boschplaat, 31.vii.1985, PZ; Vlieland: Oost-Vlieland, 20.vii.1980, 2 exx.; 22.vii.1980, JHK; 5.vii.1985, J. Jager. De eerste vermeldingen uit Friesland van een soort, die overigens langs de kust van Zeeland, Zuid en Noord-Holland redelijk gewoon is.

PYRALIDAE

Melissoblastes zelleri (De Joannis, 1932) – Fr: Terschelling, Boschplaat, 9.vii, 6 exx.; 21.vii.1985, 1 ex., PZ; Terschelling, Landeru-

merhei, 16.viii.1985, PZ; Vlieland, Oost-Vlieland, vii-viii.1985, enkele exx., JJ. Tot dusver alleen van de Waddeneilanden opgegeven door Bentinck (1958) die een aantal exemplaren op Terschelling vond. Nu jaarlijks op Terschelling.

Salebriopsis albicilla (Herrich-Schäffer, 1849) – Gld: Twello, 26.vii.1985, 2 exx., JW. Tot nu toe alleen uit zuidelijk Nederland bekend (Huisman et al., 1986).

Sciota rhenella (Zincken, 1818) – Gld: Twello, 15.vii.1985, JW. Deze soort is op het ogenblik bekend van een flink aantal plaatsen in Limburg een oostelijk Noord-Brabant. Noordelijk van de grote rivieren is *rhenella* slechts enkele malen gevangen (Kuchlein et al., 1980).

Numonia marmorea (Haworth, 1811) – Gld: Twello, 26.vii.1985, JW. Deze aan sleedoorn (*Prunus spinosa* L.) gebonden soort is bekend van Zeeland en Zuidoost Nederland (Kuchlein et al., 1980). Twello is nu de noordelijkste vindplaats.

Euchromius ocella (Haworth, 1811) – ZH: Lekkerkerk, Bakkerswaal, 26.ix.1985, J. A. W. Lucas (Lempke, 1986b); Melissant, 17.x.1985, een afgevlogen ex. in lichtval, KH. Dit zijn de eerste exemplaren die in ons land met zekerheid buitenshuis zijn gevangen. Het andere Nederlandse adult werd op 19.ii.1956 door C. Eisner gevangen (Schouten, 1985). Gelet op deze datum en de levenswijze als voorraadinsect is het waarschijnlijk, dat dit dier in huis werd gevangen. Rupsen van deze soort werden gemeld door De Jonge (1985) van diverse plaatsen, maar hij twijfelt aan de juistheid van de determinatie.

Donacaula mucronella (Denis & Schiffermüller, 1775) – Fr: Terschelling, Boschplaat, 5.vii.1985; Terschelling, Nieuw Formerum, 12.viii.1985, PZ; Vlieland, Oost-Vlieland, 13.viii.1985, JJ. Een over het gehele land in vochtige terreinen voorkomende soort, die nog niet op de Waddeneilanden was gevonden (Kuchlein & Gielis, 1982).

Eudonia pallida (Curtis, 1827) – Fr: Terschelling, Nieuw Formerum, 26.vi.1985; Terschelling, Formerum bos, 28.vi.1985; Terschelling, Boschplaat, 9.viii.1985, PZ. Een toch wel schaarse, wijd verspreide soort van vochtige terreinen (Kuchlein & Gielis, 1982). Nog niet eerder vermeld van de Waddeneilanden.

Evergestis limbata (Linnaeus, 1768) – Gld: Twello, 5-28.vii.1985, 10 exx., JW. *E. limbata* werd voor het eerst in Nederland bij Bunde gevonden door Maurissen (1882), daarna uitsluitend in zuidelijk Limburg. In recente tijd ving Cox de soort echter ook in Gelderland, waar nu dus de tweede vindplaats bekend is geworden.

PTEROPHORIDAE

Capperia brittaniodyctyla (Gregson, 1869) – NH: Santpoort, Duin en Kruidberg, 18.vii.1984, 1 ♂, EvN. Na de vermelding van deze soort als nieuw voor Nederland uit Brunsum (Langohr & Schreurs, 1987), blijkt de soort al een jaar eerder gevonden te zijn. Op beide plaatsen is de voedselplant valse salie (*Teucrium scorodonia* L.) gewoon.

Stenoptilia zophodactylus (Duponchel, 1840) – Z: Kruiningen, Den Inkel, 19.viii.1985, MJ; NB: Best, 10.viii.1985, 1 ♀, HW. De vlinder werd in Best na intensief zoeken gevonden bij de voedselplant echt duizendguldenkruid (*Centaureum erythraea* Rafn). De soort was slechts bekend uit de duinstreek en Zuid Limburg (Kuchlein & Gielis, 1982).

Pterophorus baliodyctylus (Zeller, 1841) – Z: 's-Heer Arendskerke (Zuid-Beveland): Ankerveerse Dijk, 5.vii.1985, 10 exx. en 23.vii, 2 exx., MJ. Zie Huisman et al (1986) en Lempke (1977).

Erratum

In ons vorige jaarverslag (Huisman et al., 1986) zijn helaas een tweetal storende fouten in figuuronderschriften geslopen, hier volgen de juiste onderschriften:

Fig. 10. *Chionodes tragicella* (Heyden), ♂, Vierhouten, 29.v.1981.

Fig. 11. *Epinotia thapsiana* (Zeller), ♂, France, Pouzols (Aude), 5.viii.1984.

Tevens dient de verwijzing naar fig. 10. onder *T. wagrae* (p. 147, 1e regel onder foto) te vervallen en geplaatst te worden achter *C. tragicella* (p. 147, 12e regel onder foto).

Literatuur

Om ruimtesparende redenen zijn alleen die referenties opgenomen, die niet al in de vorige twee jaarverslagen (Gielis et al, 1985 en Huisman et al, 1986) waren opgenomen.

- BENTINCK, G. A., 1938. Mededelingen over Nederlandsche Lepidoptera. – *Tijdschr. Ent.* 81: xliii-xlix.
- DOETS, C., 1940. Lepidopterologische mededeelingen over 1935-'38. – *Ent. Ber., Amst.* 10: 197-203.
- DOETS, C., 1947. Lepidopterologische mededeelingen over 1939-'45. – *Ent. Ber., Amst.* 12: 84-91.
- EMMET, A. M., 1976. Nepticulidae. – *The moths and butterflies of Great Britain and Ireland* (J. Heath, ed.) 1: 171-267.
- FLIPSE, L. P., 1948. Een rupsenplaag in Perziken, nieuw voor ons land. – *De Fruitteelt* 38: 276-277.
- GIELIS, C., K. J. HUISMAN, J. H. KUCHLEIN, E. J. VAN NIEUKERKEN, H. W. VAN DER WOLF & J. B. WOLSCHRIJN, 1985. Nieuwe en interessante Microlepidoptera uit Nederland, voornamelijk in 1982 en 1983 (Lepidoptera). – *Ent. Ber., Amst.* 45: 89-104.
- GRAAF, H. W. DE & P. C. T. SNELLEN, 1868. Microlepidoptera als nieuw voor de fauna van Nederland opgegeven in de algemeene vergadering van 13 Julij 1867. – *Tijdschr. Ent.* 11: 49-84.
- GRAAF, H. W. DE & P. C. T. SNELLEN, 1875. Microlepidoptera, nieuw voor de fauna van Nederland. – *Tijdschr. Ent.* 18: 109-112.
- HANNEMANN, H. J., 1961. Kleinschmetterlinge oder Microlepidoptera I. Die Wickler (s. str.) (Tortricidae). – *Tierw. Dtl.* 48: i-xi, 1-233, 22 pls.
- HUISMAN, K. J., 1987. Aantekeningen over Nederlandse Cochylidae (Lepidoptera). – *Ent. Ber., Amst.* 47: 81-88.
- HUISMAN, K. J., J. H. KUCHLEIN, E. J. VAN NIEUKERKEN, H. W. VAN DER WOLF, J. W. WOLSCHRIJN & C. GIELIS, 1986. Nieuwe en interessante Microlepidoptera uit Nederland, voornamelijk in 1984 (Lepidoptera). – *Ent. Ber., Amst.* 46: 137-156.
- JANSEN, M. G. M., 1986. Enige faunistische aantekeningen over de vlinders uit de getijzone van het Waddengebied (Lepidoptera). – *Ent. Ber., Amst.* 46: 52-58.
- JOHANSSON, R., 1971. Notes on the Nepticulidae (Lepidoptera). I. A revision of the Nepticula ruficapitella group. – *Ent. scand.* 2: 241-262.
- JONGE, J. T. DE, 1985. Opmerkelijke insecten in en om gebouwen in 1984. – *Ent. Ber., Amst.* 45: 166-168.
- KUCHLEIN, J. H. & A. J. MUNSTERS, in druk. Faunistische bewerking van de Microlepidoptera te Stein (provincie Limburg). – *Publ. natuurhist. Gen. Limburg.*
- KUSNETZOV, V. I., 1978. Tortricidae (Olethreutidae, Cochylidae). – *Opredelitel' nasekomych evropejskoj casti SSSR* (G.S. Medvedev ed.), Lepidoptera, 4 (1): 1-710.
- LANGOHR, G. & A. SCHREURS, 1987. Nieuwe en minder gewone Lepidoptera voor de Nederlandse fauna (7). – *Ent. Ber., Amst.* 47: 42-48.
- LEMPKE, B. J., 1986a. *De vlinders van Friesland*: 1-264. Fryske Akademy, Leeuwarden.
- LEMPKE, B. J., 1986b. Trekvinders in 1985 (zesenveertigste jaarverslag) (Lepidoptera). – *Ent. Ber., Amst.* 46: 176-181.
- MAURISSEN, A. H., 1882. Lijst van insecten in Limburg en niet in de andere provinciën van Nederland waargenomen. – *Tijdschr. Ent.* 25: cx-cxx.
- NIEUKERKEN, E. J. VAN, 1987. Taxonomy and distribution of *Trifurcula squamatella* Stainton sp. rev., a senior synonym of *T. maxima* Klimesch. – *Entomologist's Gaz.* 38: 179-187.
- PISKUNOV, V. I., 1981. Sem. Gelechiidae – Vyemcatokrylye moli. – *Opred. Faune SSSR* 130: 659-748.
- RAZOWSKI, 1970. Cochylidae. – *Microlepidoptera Palaearctica* 3 (2 vols): i-xiv, 1-528, pls 1-161.
- ROSSUM, G. VAN, C. F. VAN DE BUND & H. C. BURGER, 1974. Schadelijke insecten in 1972. – *Ent. Ber. Amst.* 34: 8-14.
- SCHNACK, K. (ed.), 1985. Katalog over de danske Sommerfugle. – *Ent. Meddr* 52 (2-3): 1-163.
- SCHOUTEN, R. A., 1985. *Euchromius ocellus* (Haworth, 1811) een nieuwe soort voor Nederland (Lepidoptera: Pyralidae, Crambinae). – *Ent. Ber., Amst.* 45: 153.
- ZUMKEHR, P., 1987. Het voorkomen van enkele soorten van *Nemophora* en *Adela* op Terschelling (Lepidoptera: Adelidae). – *Ent. Ber., Amst.* 47: 21-24.

Geaccepteerd 16.xi.1987.